

HNEV BOŽEJ LÁSKY

TEXTY NA TENTO TÝŽDEŇ

Žalm 78; Jon 4,1–4; Mat 10,8; Mat 21,12.13; Jer 51,24.25; Rim 12,17–21

ÚVODNÝ TEXT

On však bol milosrdný, odpúšťal vinu, nedopustil záhubu, často odvracal svoj hnev, neprejavil všetku svoju prchkosť. (Ž 78,38)

Hoci často chválime a vyzdvihujeme Boží súcit, mnohých znepokojuje myšlienka Jeho hnevu. Ľudia predpokladajú, že ak je Boh láska, nikdy by nemal prejavovať hnev. Táto predstava je však mylná. Boží hnev vychádza priamo z Jeho lásky.

Niektorí tvrdia, že Boh Starej zmluvy je Bohom hnevu a Boh Novej zmluvy je Bohom lásky. Ani tento pohľad však nie je správny. Je totiž len jeden Boh, ktorý sa zjavuje v celom Písme. Boh, ktorý je láska, sa hnevá na zlo – ale hnevá sa *práve preto*, že je láska. Sám Ježiš vyjadroval hlboký hnev voči zlu. A Nová zmluva opakovane učí o spravodlivom a oprávnenom Božom hneve.

Boží hnev je vždy Jeho spravodlivou a milujúcou odpoveďou na zlo a nespravodlivosť. Boží hnev je spravodlivé rozhorčenie motivované dokonalou dobrotou a láskou, ktorého cieľom je rozkvet celého stvorenia. Boží hnev je jednoducho vhodnou odpoveďou lásky na zlo a nespravodlivosť. Zlo vyvoláva u Boha zápal v prospech obetí zla a proti jeho páchatelom. Boží hnev je teda len jedným z prejavov Jeho lásky.

OSNOVA LEKCIE

V rámci štúdia piatej lekcie sa zameriame na biblické pasáže, ktoré sú pre čitateľov niekedy ťažko zrozumiteľné – texty hovoriace o Bohu, ktorý sa hnevá. Budeme sledovať, ako tento Boží hnev súvisí s Jeho láskou bez toho, aby ju akýmkoľvek spôsobom zmenšoval alebo vylučoval.

- Ž 78,19–22: Boží hnev namierený proti zlu, ktoré ubližuje Jeho deťom (nedeľa)
- Jon 4,1–4: Neuveriteľne trpezlivý Boh (pondelok)
- Ján 2,13–17: Ježišov spravodlivý hnev (utorok)
- Ezd 5,12 a Jer 51,24.25.44: Boh, ktorý nemá záľúbenie v trestaní (streda)
- Rim 12,17–21: Boh hnevu, lásky a súcitu (štvrtok)

ZARMÚTENÝ ZLOM

¹⁹Reptali proti Bohu a hovorili: „Môže Boh prestrieť stôl na púšti? ²⁰Skalu síce udrel tak, že tiekli vody a prúdili potoky, no môže dať aj chlieb a svojmu ľudu pripraviť aj mäso?“ ²¹Počul to Hospodín a rozhneval sa; vzplanul oheň proti Jákobovi, hnev vyšľahol aj proti Izraelovi, ²²lebo nedôverovali Bohu, nedúfali v jeho pomoc. (Ž 78,19–22)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Boh Biblie miluje spravodlivosť a nenávidí zlo. Hriech a zlo u Neho vzbudzujú zápal, oduševnenie prejavené v prospech utláčaných, ponížených a zneužívaných, a to aj v prípadoch, keď zlo ovplyvňuje priamo jeho vykonávateľa. Boh nenávidí zlo, pretože zlo vždy ubližuje Jeho stvorenstvu, aj keď si ho zapríčiňuje samo. V biblických príbehoch je Boh opakovane popudzovaný na hnev tým, čo teológovia označujú ako kolobeh vzbury. Tento cyklus prebieha nasledovne:

- Ľudia sa búria proti Bohu a páchajú zlo, niekedy až nevysloviteľné zverstvá, ktoré sú ohavnosťou v očiach Hospodina (napríklad detské obety).
- Boh sa vzdáva, čo je následok rozhodnutia ľudí.
- Ľud prežíva útlak zo strany cudzích národov.
- Ľudia volajú k Bohu a prosia o vyslobodenie.
- Boh milostivo vyslobodzuje svoj ľud.
- Ľudia sa opäť búria proti Bohu, často ešte ohavnejšie ako predtým.

Ako reaguje Boh na tento kolobeh neslýchaného zla a do očí bijúcej neviery? Skláňa sa k svojmu ľudu s nekonečnou vernosťou, dlhotrvajúcou zhovievavosťou, úžasnou milosťou a hlbokým súcitom.

Prečítaj si Žalm 78. Čo sa v texte dozvedáme o Božej reakcii na opakované vzbury Jeho ľudu?

Podľa Biblie sú láska a spravodlivosť prepojené. Boží hnev je náležitou odpoveďou lásky na zlo, pretože zlo vždy zraňuje niekoho, koho Boh miluje. V Písme nenachádzame žiadnu zmienku o tom, že by sa Boh na niekoho hneval svojvoľne alebo nespravodlivo.

A zatiaľ čo Boží ľud Ho opakovane opúšťal a zrádzal, Boh po stáročia trpezlivo prejavoval súcit nad všetky rozumné očakávania (Neh 9,7–33), čím ukazoval nevyspytateľnú hĺbku svojho dlhotrvajúceho súcitu a milosrdnej lásky. „On však bol milosrdný, odpúšťal vinu, nedopustil záhubu, často odvracal svoj hnev, neprejavil všetku svoju prchkosť.“ (Ž 78,38)

APLIKÁCIA

- Zrejme máš skúsenosť s hnevom nad tým, keď sa niekomu dialo bezprávie, príkorie alebo iné zlo. Ako ti táto emócia pomáha lepšie pochopiť Boží hnev voči zlu?

BOH JE POMALÝ DO HNEVU

¹Jonáš to pokladal za veľmi zlé a nahneval sa. ²Potom sa modlil k Hospodini: „Ach, Hospodin, či som to nepovedal, kým som bol vo svojej krajine? Preto som chcel predtým ujsť do Taršíša, lebo som vedel, že ty si Boh milostivý, ľútostivý, zhovievavý a bohatý v dobrote. Ty olutuješ pohromu. ³Tak teda, Hospodin, vezmi mi život, lebo je pre mňa lepšie zomrieť ako žiť.“ ⁴Hospodin sa ho spýtal: „Či je to správne, že si sa rozhneval?“ (Jon 4,1–4)

Boh sa hnevá na zlo, pretože Boh je láska. Boh je taký súcitný a milostivý, že prorok Jonáš dokonca pokarhal Boha za to, že je až príliš milosrdný!

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Zamyslime sa nad príbehom Jonáša a nad jeho reakciou na Božie milosrdné odpustenie Ninivčanom v Jon 4,1–4. Čo sa z tohto príbehu dozvedáme o Jonášovi a o Bohu? (Pozri tiež Mat 10,8.)

Jonášova reakcia na Božie milosrdenstvo vypovedá o dvoch dôležitých skutočnostiach:

(1) Jonášova reakcia poukazuje na prorokovu bezcitnosť a jeho nedostatok súcitnosti. Tak veľmi nenávidel Asýrčanov za to, čo urobili Izraelu, že nechcel, aby im Boh prejavil nejaké milosrdenstvo. Aké ponaučenie pre nás! Musíme byť opatrní a chrániť sa pred takýmto postojom, nech je akokoľvek pochopiteľný. Zo všetkých ľudí by tí, ktorí prijali Božiu milosť, mali najviac pochopiť a uznať, že milosť je naozaj nezaslúžená. To by ich potom malo viesť k prejavom milosti a milosrdenstva voči iným.

(2) Jonášova reakcia na Božie milosrdenstvo potvrdzuje, že podstatou Božieho charakteru je práve Jeho súcit a milosť. Jonáš dobre poznal Božie milosrdenstvo. Vedel, že Hospodin ustúpi od vynesenia súdu nad Ninive práve preto, že je „milostivý, ľútostivý, zhovievavý a bohatý v dobrote“ (Jon 4,2). Boh koná spravodlivo a milosrdne so všetkými ľuďmi a národmi.

Hebrejský výraz preložený ako „zhovievavý“, „trpezlivý“ (SVV) či „dlho zhovievajúci“ (Roh.) sa dá doslovne preložiť ako „dlhý nos“. Hebrejské ustálené slovné spojenie vyjadruje hnev metaforicky ako nos a dĺžka nosa obrazne ukazuje, ako dlho trvá, kým sa človek nahnevá.

Odkazy na Boha ako toho s „dlhým nosom“ potom vyjadrujú, že Boh je zhovievavý, trpezlivý a pomalý do hnevu. Mnohí z nás sa vedia nahnevať či „vytočiť“ veľmi rýchlo. Boh je však nesmierne zhovievavý a trpezlivý a udeľuje milosť slobodne a v hojnosti, no bez toho, aby ospravedlňoval hriech alebo zatváral oči pred nespravodlivosťou. Namiesto toho sám Boh robí zmierenie za hriech a zlo prostredníctvom kríža, aby mohol byť spravodlivý a zároveň ospravedlnil tých, ktorí v Neho veria (Rim 3,25.26).

- **Stalo sa ti niekedy, že si nepreukázal milosrdenstvo alebo milosť niekomu, kto ti ublížil? Ako si najlepšie zapamätáš, čo pre teba Boh urobil, aby si sa stal láskavejším k druhým v reakcii na hojnú milosť, ktorú ti Boh preukázal? Ako môžeme my sami preukazovať milosrdenstvo a milosť bez toho, aby sme schvaľovali hriech alebo umožnili zneužívanie či útlak?**

APLIKÁCIA

SPRAVODLIVÉ ROZHORČENIE

¹³Blížila sa židovská Veľká noc a Ježiš vystúpil do Jeruzalema. ¹⁴V chráme našiel tých, čo predávali dobytok, ovce a holuby, i peňazomencov, čo tam sedeli. ¹⁵Urobil si z povrazov bič a všetkých vyhnal z chrámu, aj ovce a dobytok. Peňazomencom rozhádzal mince a poprevracal stoly ¹⁶a tým, čo predávali holuby, povedal: „Odnesite to odtiaľto! Nerobte tržnicu z domu môjho Otca!“ ¹⁷Tu si jeho učeníci spomenuli, že je napísané: *Horlivosť za tvoj dom ma stravuje*. (Ján 2,13–17)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Hoci existuje veľa nevhodných foriem hnevu, z Biblie sa dozvedáme, že existuje „spravodlivé rozhorčenie“.

Predstavme si matku, ktorá sleduje svoju trojročnú dcéru, ako sa hrá na ihrisku, a potom zrazu na jej dcéru zaútočí neznámy muž. Nemala by sa hnevať? Samozrejme. Hnev je za takýchto okolností správnu reakciou lásky. Tento príklad nám pomáha pochopiť Božie „spravodlivé rozhorčenie“.

Prečítaj si texty Mat 21,12.13 a Ján 2,13–17. Čo sa z Ježišovej reakcie na zneužívanie chrámu dozvedáme o Božom hneve na zlo?

V uvedených prípadoch Ježiš prejavuje „zbožnú horlivosť“ a „spravodlivé rozhorčenie“ voči tým, ktorí považovali Boží chrám za obyčajnú stavbu a premenili ho na „pelech lotrov“. To všetko preto, aby zneužili vdovy, siroty a chudobných (Mat 21,13; porovnaj s Ján 2,16). Chrám a bohoslužby, ktoré mali predstavovať a zjavovať Božie milostivé odpustenie a očistenie hriešnikov, sa namiesto toho používali na okrádanie a utláčanie tých najzraniteľnejších. Nemal sa Ježiš hnevať na takúto ohavnosť?

Texty Mar 10,13.14 a Mar 3,4.5 ponúkajú ďalšie príklady Ježišovho spravodlivého rozhorčenia. Keď ľudia k Nemu prinášali malé deti a „učeníci dohovárali tým, ktorí ich donášali“ (Roh.), Ježiš sa „rozhorčil“ a povedal im: „Nechajte deti prichádzať ku mne a nebráňte im, lebo takým patrí Božie kráľovstvo.“ (Mar 10,13.14)

Keď farizeji vyčkávali, aby mohli obviňovať Ježiša z porušenia soboty tým, že počas nej uzdravoval, Ježiš sa ich opýtal: „Je dovolené v sobotu robiť dobre alebo zle, život zachrániť alebo zničiť?“ (Mar 3,4) „Vtedy si ich s hnevom premeral a zarmútený nad ich bezcitným srdcom“ pred ich očami uzdravil človeka s ochrnutou rukou (Mar 3,5). Kristov hnev je tu spojený so smútkom nad tvrdosťou ľudského srdca. Z Jeho strany ide o spravodlivý hnev lásky. Ide o rovnaký hnev, aký je pripisovaný Bohu v Starej zmluve. Prečo by sa láska nemala znepokojovať nad zlom, ktoré ubližuje predmetu tejto lásky?

APLIKÁCIA

■ **Prečo by sme si mali dať pozor na to, aby sme sa nesnažili ospravedlniť sebecký hnev ako „spravodlivé rozhorčenie“? Prečo je ľahké skĺznuť do takéhoto konania? Ako sa pred ním môžeme chrániť?**

BOHA NETEŠÍ SÚŽENIE

Potom však, keď naši praotcovia popudili k hnevu Boha nebies, vydal ich do rúk babylonského kráľa, Chaldejca Nebukadnesara, ktorý zbúral tento chrám a ľud presídlil do Babylona. (Ezd 5,12)

²⁴Odplatím Babylonu a všetkým obyvateľom Chaldejska všetko ich zlo, ktoré popáchali na Sione, pred vašimi očami,“ znie výrok Hospodina. ²⁵„Pozri, som proti tebe, vrch nivočenia,“ znie výrok Hospodina, „ktorý nivočíš celú zem. Vystriem svoju ruku proti tebe, zrútim ťa zo skál a urobím ťa vypáleným vrchom. ...“ ⁴⁴Navštívím Béla v Babylone a vytiahnem mu z úst, čo prehlto. Nebudú sa viac k nemu hrnúť národy, hradba Babylona padne.“ (Jer 51,24.25.44)

V celej Biblii Boh opakovane prejavuje svoj zápal v prospech utláčaných a ponižovaných. Veľmi jasne vyjadruje svoje náležité, „spravodlivé rozhorčenie“ voči prenasledovateľom a utláčateľom. Keby nebolo zla, Boh by sa nehneval. Jeho hnev je vždy namierený len proti tomu, čo škodí Jeho stvoreniu.

Podľa textu Plač 3,32.33 Boh neubližuje „z rozmaru“ (doslova Boh neubližuje „zo svojho srdca“; Roh.). Nechce odsúdiť zločincov, ale láska si v konečnom dôsledku vyžaduje spravodlivosť.

Táto pravda je ilustrovaná tým, ako dlho Boh odpúšťal svojmu ľudu a opakovane mu dával príležitosti na pokánie a zmierenie s Ním. Znovu a znovu prostredníctvom prorokov Hospodin volal k svojmu ľudu, ale oni odmietli počúvať (pozri Jer 35,14–17 a Ž 81,12–15).

Porovnaj úvodné verše a uvažuj nad nimi (Ezd 5,12 a Jer 51,24.25.44). Čo sa z nich dozvedáme o súde, ktorý prišiel na Jeruzalem prostredníctvom Babylona? (Pozri tiež 2 Par 36,16.)

Podľa Ezdráša 5, keď ľudia vytrvalo a bez pokánia provokovali Boha na hnev, ten nakoniec poodstúpil a „vydal“ ľud „do rúk babylonského kráľa, Chaldejca Nebukadnesara“ (Ezd 5,12). Ale Hospodinov „prchký hnev“ vzplanul, až keď už pre Jeho ľud „nebolo lieku“ (2Par 36,16). Boh neskôr odsúdil Babylon za neprimeranú skazu, ktorú spôsobil Judsku (Jer 51,24.25.44; porovnaj so Zach 1,15). Aj mnohé ďalšie súdy, za pôvodcu ktorých Písmo označuje Boha, sú vysvetlené ako prípady, keď Boh „vydáva“ ľudí do rúk ich nepriateľov (Sud 2,13.14; Ž 106,41.42) v súlade s rozhodnutiami ľudí opustiť Hospodina a slúžiť „bohom“ iných národov (Sud 10,6–16; 5Moj 29,24–26). Boží hnev proti zlu, ktorý napokon raz a navždy vyvrcholí vykorenением všetkého zla, vyvierá z Jeho lásky ku všetkým a z Jeho túžby po konečnom dobre vesmíru. Veď celý vesmír je zatiahnutý do problému hriechu, vzbury a zla.

- Povedali sme si, že Boh netúži a nechce nikoho odsúdiť. Ako toto poznanie ovplyvňuje tvoje chápanie Božieho hnevu a rozhorčenia? Ak je Boh „pomalý do hnevu“, nemali by sme byť trpezlivejší a zhovievavejší voči ľuďom okolo nás? Ako môžeme zaujať rovnaký postoj a zároveň chrániť obeť nepravosti a starať sa o ne?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

APLIKÁCIA

PREUKAZOVANIE SÚCITU

¹⁷Nikomu neodplácajte zlom za zlé. Usilujte sa o to, čo je dobré v očiach všetkých ľudí. ¹⁸Ak je to možné a závisí to od vás, žite v pokoji so všetkými ľuďmi. ¹⁹Milovaní, nepomstite sa sami, ale dajte miesto hnevu. Ved' je napísané: *Mne patrí pomsta, ja odplatím*, hovorí Pán. ²⁰Naopak, ak je tvoj nepriateľ hladný, daj mu jesť, ak je smädný, daj mu piť. Lebo keď toto urobíš, žeravé uhlie mu zhrnieš na hlavu. ²¹Nedaj sa premôcť zlému, ale dobrom premáhaj zlé. (Rim 12,17–21)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Hoci je božský hnev „hrozný a desivý“, v žiadnom prípade nie je nemorálny ani neláskavý. Naopak, v Starej aj v Novej zmluve Boh vyjadruje hnev proti zlu práve kvôli svojej láske. Boží hnev je strašný, pretože zlo má zákernú povahu a stojí v ostrom protiklade k čistej добрôte a nádhere Boha.

Z tohto pohľadu je pre Boha podstatná láska. Kde nie sú prítomné zlo a nespravodlivosť, tam nie je ani Boží hnev. Ved' napokon najláskavejší Boží čin, ktorým vykorení z vesmíru zlo, bude zároveň ukončením všetkého hnevu a rozhorčenia. Už nikdy totiž nebude existovať žiadna nespravodlivosť ani žiadne zlo. V dokonalých vzťahoch lásky budú po celú večnosť prítomné len blaženosť a spravodlivosť. Už nikdy sa nezjaví Boží hnev, pretože už nikdy nebude potrebný. Aká úžasná myšlienka!

Niektorí sa obávajú, že by Boží hnev mohol byť neúmyselne považovaný za dovolenie ľudskej pomsty. Ako tieto texty chránia pred myšlienkou ľudskej pomsty?

5Moj 32,35

Prísl 20,22

Prísl 24,29

Rim 12,17–21

Heb 10,30

Podľa Písma má Boh právo vyniesť rozsudok, a keď tak urobí, vždy sa to deje v dokonalej spravodlivosti. Stará aj Nová zmluva výslovne vyhradzuje pomstu jedine Bohu. Ako píše apoštol Pavol: „Milovaní, nepomstite sa sami, ale dajte miesto hnevu. Ved' je napísané: *Mne patrí pomsta, ja odplatím*, hovorí Pán.“ (Rim 12,19; cituje pritom z 5Moj 32,35).

Zatiaľ čo Boh nakoniec vynesie súd proti všetkej nespravodlivosti a každému zlu, Kristus pripravil cestu pre všetkých, ktorí v Neho veria. Ved' napokon je to Ježiš, „ktorý nás vyslobodzuje od budúceho hnevu“ (1Tes 1,10; porovnaj s Rim 5,8, 9). A to je podľa Božieho plánu: „Ved' Boh nás neurčil na hnev, ale aby sme získali spásu skrze nášho Pána Ježiša Krista.“ (1Tes 5,9) Boží hnev sa tým neruší ani nestráca platnosť, ale tí, ktorí veria v Ježiša, budú vďaka Kristovi oslobodení od takéhoto hnevu.

APLIKÁCIA

- Akým spôsobom Kristovo zmierenie potvrdilo Jeho spravodlivosť a zároveň nás oslobodilo od hnevu? Pestujme v sebe vďačnosť za to, čo pre nás Kristus vykonal. Ako by Jeho dielo malo ovplyvňovať náš vzťah k druhým ľuďom?

PODNETY NA ZAMYSLENIE

V knihe *Na úsvite dejín* si prečítajte kapitolu „Zlaté teľa“ (PP 315–330; NÚD 150–156).

V súvislosti s odpadnutím Izraelcov a uctievaním zlatého teľaťa čítame: „Aj pri tejto bolestnej skúsenosti sa však prejavilo Božie milosrdenstvo. Boh každému ponúkol možnosť slobodného rozhodnutia a poskytol príležitosť na pokánie. Zabití boli len tí, ktorí zotrvali vo vzbure.

Hriech Izraelcov musel byť potrestaný aj na svedectvo okolitým národom, že Boh odmieta modloslužbu. Keď budú totiž Izraelci neskôr odsudzovať modlárstvo susedných národov, museli by si vypočuť ich výčitky týkajúce sa uctievania zlatého teľaťa na Chórebe napriek vyznaniu, že Bohom je Hospodin. Aj keď budú musieť uznať túto zahanbujúcu pravdu, Izrael bude môcť poukázať na strašný údel previnilcov ako na dôkaz, že ich hriech nezostal bez trestu.

Božia spravodlivosť aj Božia láska si vyžadovali, aby bol vykonaný súd. Boh odstraňuje odpadlíkov, aby do záhuby nestrhli aj iných. Kainovi zachoval život len preto, aby ukázal, čo spôsobuje nepotrestaný hriech. Kainov život a príklad viedli k takej veľkej skazenosti, že mala za následok zničenie sveta potopou. Dejiny toho smutného obdobia dokazujú, že Boh ani svojou veľkou trpezlivosťou nepremohol ich bezbožnosť.“ (PP 324.325; NÚD 153.154)

NÁMETY NA SPOLOČNÉ UVAŽOVANIE

1. Prečo podľa vás toľko ľudí zápasí s otázkou Božieho hnevu? Čo vám pomáha pochopiť koncept Božieho hnevu?
2. Aké problémy vznikajú, keď sa o pomstu usilujú ľudia? Ktoré z nich by nenastali, keď pomstu koná Boh?
3. V čom bol Boží súd nad Izraelom po vzbure na Sinaji príkladom Božieho milosrdenstva? Aké ďalšie príklady v Písme ukazujú, že aj Boží súd je aktom lásky?
4. Hoci chápeme, že Boh sa spravodlivo rozhorčuje voči zlu a prináša rozsudok s dokonalou spravodlivosťou, prečo je dôležité, aby sme sa zdržali odsudzovania iných? Uvažujte o tom v kontexte 1Kor 4,5.